

رابطه نهضت آزادی ایران با دولت

پاسخی به روزنامه «جنبش»

بسمه تعالی

در مقاله «ظرائف انتخاباتی در انتخاب خبرگان» روزنامه جنبش (۱) چنین آمده است:

«مهندس سحابی به مناسبت شهرت مبارزات پدرش و خودش مورد تائید و قبول اکثر گروهها و از جمله گروه پنجگانه ائتلافی جنبش بود و همچنین به مناسبت گوشه کوچکی از قدرت که در دست دولت است و دولت در دست نهضت آزادی و ایشان کاندیدای نهضت آزادی و بر اثر همین سهم کوچک از قدرت نیز که مورد توجه حزب حاکم است ایشان در لیست کاندیداهای حزب حاکم هم بودند، یعنی باید صاحب آرای حزب حاکم به اضافه آرای ما و دیگران شود و نفر دوم باشد، اما رفتن ایشان به نفر ششم و کم آوردن سیصدوه هزار رأی از نفر دوم و به ترتیب از نفرات بعد، نشان‌دهنده رفتار «دیالکتیکی» گرداندگان انتخابات با دولت است، یعنی از سوئی کنار آمدن با نهضت آزادی «دولت» و از سوی دیگر نشان دادن برتری خود به آن.»

در این عبارات مبهم چند نکته مهم به شرح زیر عنوان شده است:

۱- گوشه‌ای از قدرت در دست دولت است.

۲- حزب حاکم که در تعبیر جنبش «حزب جمهوری اسلامی» است به مناسبت مختصر قدرت دولت، با وی دارای روابط دیالکتیکی است «کنارآمدن با دولت و در عین حال نشان دادن برتری خود به او».

۳- دولت همان نهضت آزادی است.

۴- و در نتیجه چون نهضت آزادی دارای مختصر قدرتی است حزب حاکم، مهندس سحابی کاندیدای نهضت آزادی را در لیست کاندیداهای خود آورده است.

در مورد این نکات یادآوریهایی زیر بجاست:

- در اینکه هیأت دولت، همه قدرتهائی را که باید در اختیار داشته باشد، در دست ندارد، سخنی نیست.

اصولاً بخش مهمی از دشواریهای کنونی ناشی از تعدد مراکز قدرت و تصمیم‌گیری و فقدان صلاحیت شرعی، قانونی، فنی و علمی مراکز گوناگونی است که این قدرتها را از دولت سلب کرده و به خود اختصاص داده‌اند و چنین وضعیتی بی‌هیچ گفتگو به زیان انقلاب ماست.

اما این سخن که دولت همان نهضت آزادی است بهیچوجه با حقایق و واقعیات عینی تطابق ندارد. اصولاً تصور می‌کردیم که یادآوریهایی معدود ولی صریح شش ماه گذشته و نیز طرز رفتار ما این امر را بر همگان روشن ساخته است که دولت با نهضت آزادی یکی نیست و نهضت آزادی از همان مختصر قدرت دولت نیز نصیبی ندارد و سهمی نمی‌برد. اما با کمال تأسف ملاحظه می‌کنیم که روزبروز در مورد آنچه حقیقت نیست پافشاری بیشتری می‌شود بطوریکه امر بر گروهی از افراد با

حسن نیت و متعهد نیز که ما را می‌شناسند، مشتبه شده است.

به هرحال نکته گیریهای جنبش این فرصت را به ما می‌دهد که موضع خود را در این باب به اطلاع همه هموطنان خود برسانیم:

۱- همانطور که امام در فرمان نخست‌وزیری مهندس بازرگان نوشته‌اند، ایشان را به صفت شخصی و بدون در نظر گرفتن روابط گروهی به سمت نخست‌وزیری برگزیده‌اند. برای ما مسلم است که هیچ فرد میهن‌دوست و بی‌غرضی - اعم از آنکه موافق یا مخالف روش مهندس بازرگان باشد - در صداقت و امانت وی کوچکترین تردیدی ندارد، در نتیجه هیچ فردی نمی‌گوید و نمی‌تواند گفت که نخست‌وزیر محتوای فرمان امام را برخلاف امانت، دگرگون ساخته و خدای ناکرده مناسبات گروهی را در تلقی موقع و مقام خود دخالت داده و برخلاف حکمی که دریافت کرده، خود را نخست‌وزیر نهضت آزادی و دولت را دولت این جمعیت دانسته است و یا می‌داند.

۲- ما در بیانیه خود: «تحلیلی از شرائط امروز انقلاب اسلامی ایران و نقد نیروهای درون انقلاب» (خرد اد ۵۸) (این بیانیه به ضمیمه برای دفتر جنبش ارسال می‌شود) متذکر شده‌ایم که:

«باوجود بودن چند نفر از اعضای نهضت آزادی در کابینه نه حزب کوچکترین وابستگی به دولت دارد و نه دولت تعهدی در برابر حزب» در اینجا بار دیگر یادآور می‌شویم که کلیه وزراء، و برخی از معاونان عضو نهضت آزادی مستقلاً و بی‌آنکه درباره عضویت خود در دولت با نهضت آزادی مشورت کنند و یا مطابق قرار و مدارهای حزبی اجازه بگیرند و در هر حال به صفت فردی همکاری مستقیم با دولت مهندس بازرگان را پذیرفته‌اند و چون این افراد اخلاقاً و اصولاً نمی‌توانند تعهدی در برابر حزب داشته باشند به پیروی از روشی که در احزاب اصولی و جدی رعایت می‌شود، در رابطه با نهضت، به اصطلاح در حال تعلیق و یا مرخصی تلقی می‌شوند، و در واقع رابطه اعضای دولت با نهضت بیشتر از رابطه آنان با جنبش نیست.

۳- برنامه دولت، برنامه‌ای است که بدون تعهد در برابر نظرات نهضت آزادی تنظیم شده است و یا از این پس تنظیم می‌شود. مراجع تائید و تصویب آن نیز هیأت دولت و شورای انقلاب‌اند. در نتیجه نهضت آزادی در مقام اظهارنظر راجع به محتوا یا شکل اجرای آن نظیر دیگر جمعیت‌های مسئول و متعهد در برابر انقلاب، هیچگونه تعهدی در قبال فرد فرد اعضای هیأت دولت و یا جمع آنها ندارد، تنها تعهد و مسئولیتی که نهضت در این برهه از زمان برای خود می‌شناسد، تعهد در برابر انقلاب اسلامی است.

اما اگر نهضت آزادی راجع به برنامه‌ها و کارنامه دولت تاکنون اظهارنظر مرتب نداشته است، علت آن کمبود و در برخی موارد فقدان امکانات مادی جمعیت است. هموطنان با حسن نیت خصوصاً قلت وسائل این جمعیت را به هنگام تبلیغات انتخاباتی بطور محسوس مشاهده کرده‌اند و نفس اینکه جمعیت، نتوانست شایعات حساب شده مربوط به پس گرفتن کاندیداتوری مهندس سبحانی را تکذیب کند به خوبی نشان میدهد تا چه اندازه این حزب «به اصطلاح دولتی» از وسائل و لوازم تبلیغاتی بهره‌ور است.

۴- اگرچه سوابق مبارزاتی و علمی و تقوای آقای دکتر یدالله سبحانی بسیار درخشان و موجب افتخار همه فرزندان جسمی و روحی او است، ولی تبلیغ برای انتخاب آقای مهندس عزت‌الله سبحانی به

خاطر نسبت فرزندى داشتن با دكتر سحابى توهينى است به رأى‌دهندگان و مردم شريفى كه خود بايد آزادانه و از روى شناخت كانديدهاى خود را انتخاب كنند.

در پايان يادآورى اين نكته بجاست كه اگر روابط قدرت «ديالكتيكي بين دولت و شوراي انقلاب و يا دولت و حزب جمهورى اسلامى وجود داشته باشد، اين مسأله مربوط به دولت و در نهايت امر اعضاي دولت است و ربطى به نهضت آزادى بعنوان يك جمعيت و يك حزب سياسى ندارد». نهضت آزادى معتقد است كه رابطه احزاب و دسته‌هاى موجود در كشور بايد بر اساس احترام متقابل و بر پايه تقواى سياسى استوار گردد. خصوصاً با توجه به اوضاع و احوال كنونى كشور ايجاد تفاهم و در نتيجه وحدت كلمه و تعيين شعارهاى ميان كليه احزاب و دسته‌هاى وطنخواه و مؤمن به آرمان انقلاب را - ولو با سليقه‌هاى متفاوت- شرط اصلى و اساسى حفظ دستاوردهاى انقلاب و پيروزى نهائى مى‌داند و در اين راه مى‌كوشد و از خدا و خلق نيز يارى و همكارى طلب مى‌كند.

نهضت آزادى ايران

۲۵ / مرداد / ۱۳۵۸

(۱) شماره ۵۱، يكشنبه ۲۱ / مرداد / ۵۸